

derare decît faptul că în vechime omul a animizat lucrurile moarte și le-a dat gen masculin și feminin ca în viața animalelor, și tot se evidențiază legătura dintre limbă, gîndire și viață. De fapt, cercetările lingvistice au arătat că sînt trei criterii de naștere și grupare a genurilor gramaticale: criteriul formei obiectelor (lungi, rotunde, mici, etc.).²⁰ criteriul sexelor și criteriul poziției ierarhice. P. W. Schmidt, în special, a sintetizat rezultatele cercetărilor în legătură cu numeralul și genul.²¹ Criteriul ierarhic se observă în limba unor triburi indiene din nordul Americii, în care semnele lingvistice ale sexului feminin au precădere asupra celor ale sexului masculin și dovedesc resturi ale unei orînduiri matriarhale.²² Genurile pluralului în limba polonă sînt, în fond, de tip ierarhic. De altfel, criteriul ierarhic e vizibil, la o analiză atentă, și în cazul genurilor create pe criteriul opoziției de sexe. În propozițiile cu subiecte compuse, formele verbale nominale capătă formă masculină nu feminină: « Chłopiec i dziewczyna poszli do szkoły », și nu « poszły ». Faptul se verifică și în limba romînă: « Băiatul și fata sînt frumoși » și nu « sînt frumoase ».

În concluzie, genul masculin personal și genul non masculin personal și-au pierdut dependența de genurile singularului și s-au constituit ca genuri noi. Legătura cu singularul e numai istorică și logică, dar nu de sistem gramatical. De aceea considerăm că denumirea de gen masculin personal și gen non masculin personal, în terminologie polonă « rodzaj męskoosobowy » și « rodzaj niemęskoosobowy », nu este cea mai nimerită și nici nu corespunde, de fapt, realității. După cum am văzut mai sus, în note, nu toate substantivele masculine nume de persoane sînt acceptate în rîndul genului masculin personal. Cele care conțin ideea de nematurizare (*dzieciaki*, *chłopaki*) sau de nedemnitate (*łobuzy*, *lotry*, *nieuki*), deși la singular sînt nume masculine de persoane, totuși la plural intră în caracteristicile genului non masculin personal. Așa dar, nu se mai poate face legătura nici între masculin personal singular și masculin personal plural. Și dacă în gramaticile polone se vorbește de gen masculin personal, iar pluralele se tratează în paralelă la formele singularului, aceasta se face din rațiuni pedagogice, respectîndu-se structura gramaticală clasică a limbilor indoeuropene. În realitate, legătură între singular și plural nu există. În cazul acesta, ținînd seamă de constituirea pluralului după criteriul ierarhic, denumirea cea mai corespunzătoare este, după părerea noastră, aceea de « rodzaj wyższy » și « rodzaj niższy », adică de gen superior și gen inferior sau genul superiorității și genul inferiorității²³.

²⁰ Cf. H. Johnston, *Bantu and Semi-Bantu Languages*, 1919: limba negrilor din Africa cunoaște circa 12 genuri, după forma obiectelor și speța biologică a ființelor.

²¹ P. W. Schmidt, *Sprachfamilien und Sprachenkreise der Erde*, Viena, 1926, p. 316 și urm., 352, 357 și urm. Pentru opoziția masculin feminin în limba Tubilților vezi Mary R. Haas, în „Language” XX, (1944), p. 142—149.

²² Cf. T. Milewski, *Swiatopogląd kilku plemion Indian północno-amerykańskich w świetle analizy kategorii rodzaju ich języków*, în « Lud », 41 (1954), p. 178.

²³ Este acest fapt o situație moștenită din trecut în limbă și în ea se evidențiază stări vechi de natură socială, terminologia avînd o rațiune numai în sensul acesta.